

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
фізичного виховання, здоров'я та
туризму

д. біол.н., професор М.В. Маліков

« 29 » 08 2020

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОБРАНІЙ ВИДІ
СПОРТУ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів

спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»

освітня програма «Спорт»

Укладачі: д.пед.н., професор Сватъєв А.В.

викладач Воронкова Т.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фізичної культури і спорту
Протокол № 2 від 25 вересня 2020 р.
Завідувач кафедри фізичної культури і спорту

_____ А.В. Сватъєв
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету фізичного виховання, здоров'я та
туризму

Протокол № 1 від 29 серпня 2020 р.
Голова науково-методичної ради факультету
фізичного виховання, здоров'я та туризму

_____ В.В. Дорошенко
(підпис) (ініціали, прізвище)

Погоджено з навчальною лабораторією
інформаційного забезпечення освітнього
процесу

_____ М.І. Якушева
(підпис) (ініціали, прізвище)

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	Нормативна/вибіркова	
Загальна кількість годин -138	Спеціальність <u>017 «Фізична культура і спорт»</u>	Рік підготовки:	
	Освітня програма <u>«Спорт»</u>	2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 2/4год	Рівень вищої освіти: Магістр	22 год.	8 год.
		Практичні	
		12 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
96 год.	132 год.		
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія і практика змагальної діяльності з основами методик» є отримання професійних знань, формування умінь, навичок, які дозволять у майбутньому фахівцеві проводити змагання з обраного виду спорту.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Теорія і практика змагальної діяльності з основами методик» є: засвоєння понятійно-категоріального апарату з навчальної дисципліни; поглиблення знань зі сфери змагальної діяльності; навчання студентів грамотного використання знань і вмінь у процесі змагань; вироблення вмінь та навичок проведення змагань зі спортсменами різної кваліфікації та змагань різних видів; знати способи проведення змагань, вміти оформити документи проведення змагань та системи розіграшів змагань.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність використовувати іноземну мову у професійній діяльності; здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: здатність використовувати під час навчання та виконання професійних видів робіт основ медичних знань, надавати долікарську допомогу особам під час виникнення у них невідкладних станів та патологічних процесів в організмі; здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань знань про будову тіла людини та механізми життєдіяльності її організму, фізіологічні та біохімічні основи адаптації до фізичних навантажень різної спрямованості; здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з теорії і методики фізичного виховання; здатність застосовувати систему знань із загальної теорії і методики спортивної підготовки; здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базових знань з історичних закономірностей та особливостей розвитку фізичної культури і спорту; здатність використовувати різні методи та прийоми навчання, виховання та соціалізації особистості; здатність визначати закономірності, розвиток і форми психічних проявів людини, а також формувати мотиваційно-ціннісні орієнтації особистості; здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар; здатність здійснювати науково-дослідну діяльність у сфері фізичної культури і спорту; здатність здійснювати виміри у відповідності до метрологічних вимог, біомеханічний аналіз, синтез, моделювання фізичних вправ та керування рухами людини; здатність розв'язувати практичні проблеми за невизначених умов в окремих напрямках фізичної культури і спорту.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Теорія і практика змагальної діяльності з основами методик» входить до циклу дисциплін професійної підготовки фахівців з фізичного виховання, тренерів з виду спорту. Вона пов'язана з циклом загальних гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, які мають забезпечити фахівців відповідними знаннями і вміннями, застосовувати зі знання і вміння у майбутній професійній діяльності; циклом фундаментальних дисциплін для опанування студентами дисциплін професійно-орієнтованого циклу; з дисциплінами медико-біологічного блоку, які забезпечують природно-наукову підготовку студентів та знаннями про будову органів, тканин, систем організму, фізіологічні та біохімічні механізми, їх функціонування у нормі та під час фізичних навантажень, санітарно-гігієнічні умови, необхідні для нормальної життєдіяльності; з дисциплінами спеціально-теоретичного блоку, які повинні

забезпечити студентів знаннями з біомеханіки, спортивної метрології, комп'ютерної техніки, фізкультурно-спортивних споруд, олімпійського та професійного спорту, необхідними для їх подальшої тренерської та науково-дослідницької роботи; блоком спеціально-практичних дисциплін, які повинні забезпечити спеціальну педагогічну підготовку з теорії та методики викладання видів спорту, обов'язкових для програм підготовки фахівців з фізичного виховання та спорту. Цикл професійно-орієнтованих дисциплін має допомогти студентам визначитись з обранням майбутнього фаху.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. ЗМАГАННЯ Й ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИДІ СПОРТУ

Тема 1. Класифікація видів спорту

Поняття олімпійської кваліфікації. Види спорту, що включені в програму літніх і зимових Олімпійських ігор. Характеристика олімпійської кваліфікації видів спорту. Класифікація видів спорту за характером рухової активності у змаганнях. Класифікація за особливостями предмета змагань і характером рухової активності.

Тема 2. Характеристика спортивних змагань

Загальна характеристика спортивних змагань. Функції спортивного змагання. Мета та завдання змагань. Критерії за якими розрізняють змагання олімпійського спорту. Види спортивних змагань: підготовчі, контрольні, підвідні, відбірні, головні. Класифікація спортивних змагань. Основні принципи спортивних змагань: гласність, порівнянність результатів, можливість практичного повторення досвіду.

Тема 3. Зміст змагальної діяльності в спорті

Характеристика змагальної діяльності. Роль в місці змагальної діяльності в системі підготовки спортсменів. Кількісні параметри змагальної практики в річному циклі підготовки. Змагання в олімпійському спорті. Способи визначення результату спортивних змагань. Характеристика Єдиної спортивної кваліфікації.

Тема 4. Умови змагань, які впливають на змагальну діяльність спортсменів

Особливості місця проведення змагань. Поведінка вболівальників. Обладнання місця проведення змагань та інвентар. Географічні і кліматичні умови. Поведінка тренерів. Змагання в системі підготовки спортсменів. Тренування в змагальному періоді. Змагальна практика і її вплив на ефективність тренувального процесу.

Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ЗМАГАНЬ

Тема 5. Змагальна діяльність у спорті

Фактори, що визначають ефективність змагальної діяльності. Розвиток фізичних і психічних якостей. Вік, спортивний стаж спортсмена. Комплекс засобів і методів тренування. Система відновлювальних заходів. Морально-вольові якості.

Результат змагальної діяльності. Стратегія змагальної діяльності. Тактика змагальної діяльності. Техніка змагальної діяльності. Структура змагальної діяльності. Управління змагальною діяльністю.

Тема 6. Регламентація і способи проведення змагань

Змагання як форма підвищення спортивної майстерності спортсменів. Класифікація змагань. Фактори, що впливають на змагальну діяльність. Організація і проведення змагань. Зміст підготовчого, змагального і заключного етапів. Положення про змагання. Кошторис витрат. Організаційні заходи. Способи проведення змагань.

Склад суддівської колегії. Правила змагань. Програма змагань. Заявка. Технічна заявка. Заявочний лист. Календар-афіша. Таблиця результатів. Протокол гри. Турнірна таблиця. Церемонія відкриття та закриття змагань.

Тема 7. Системи розіграшу

Колова система. Без чергування полів. З чергуванням полів. Система з вибуванням. Змішана система. Права і обов'язки суддів, методика і техніка суддівства.

Характеристика систем змагань в бігових видах легкої атлетики. Характеристика системи змагань в спортивних іграх (баскетбол, волейбол, футбол). Характеристика системи змагань з плавання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с/п	с/р.		л	с/п	с/р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Змагання й змагальна діяльність у виді спорту								
Тема 1. Класифікація видів спорту		2	2			2		
Тема 2. Характеристика спортивних змагань		4	1			2		
Тема 3. Зміст змагальної діяльності в спорті		4	2			2		

Тема 4. Умови змагань, які впливають на змагальну діяльність спортсменів		2	1			2		
Разом за розділом 1		12	6			8	-	
Розділ 2. Організація і проведення змагань								
Тема 5. Змагальна діяльність у спорті		4	2					
Тема 6. Регламентація і способи проведення змагань		4	1				2	
Тема 7. Системи розіграшу		2	3				2	
Разом за розділом 2		10	6			-	4	
Усього годин		22	12			8	4	

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення та характеристика змагальної діяльності.	2
2	Роль і місце змагальної діяльності в системі підготовки спортсменів.	2
3	Класифікаційні підходи і систематизація змагальної діяльності.	2
4	Фактори, що впливають на ефективність змагальної діяльності.	2
5	Зміст змагальної діяльності в спорті.	2
6	Умови змагань, які впливають на змагальну діяльність спортсменів.	2
7	Розвиток фізичних і психічних якостей. Вік, спортивний стаж спортсмена.	2
8	Комплекс засобів і методів тренування. Система відновлювальних заходів.	2
9	Класифікація видів спорту. Характеристика спортивних змагань.	2
10	Регламентація і способи проведення змагань	2
11	Системи розіграшу	2
Разом		22

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація видів спорту	2
2	Характеристика спортивних змагань	1

3	Зміст змагальної діяльності в спорті	2
4	Умови змагань, які впливають на змагальну діяльність спортсменів	1
5	Змагальна діяльність у спорті	2
6	Регламентація і способи проведення змагань	1
7	Системи розіграшу	3
Разом		12

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Класифікація видів спорту	
2	Характеристика спортивних змагань	
3	Зміст змагальної діяльності в спорті	
4	Умови змагань, які впливають на змагальну діяльність спортсменів	
5	Змагальна діяльність у спорті	
6	Регламентація і способи проведення змагань	
7	Системи розіграшу	
Разом		

Індивідуальне завдання

На підсумковий контроль виноситься такий вид самостійної роботи, як індивідуальне завдання, що складається з двох частин (виконання кожної із частин оцінюється у 10 балів). Студентам пропонується самостійно обрати вид виконання завдання з двох будь яких тем курсу: мультимедійна презентація, доповідь.

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ І СИСТЕМА НАКОПИЧЕННЯ БАЛІВ

<i>Вид контролю</i>	<i>Контрольний захід</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
Поточний контроль	Поточна атестація 1	60
	Поточна атестація 2	
Підсумковий контроль	Індивідуальне завдання	20
	Екзамен	20
Всього		100

Види поточного та підсумкового контролю

Перевірка всіх видів виконуваних завдань роботи у відповідні аудиторні години (практичні заняття).

Експрес-опитування з навчального матеріалу кожної теми, що виноситься на самостійне опрацювання.

Поточний тестовий контроль навчального матеріалу з кожного розділу.

Підсумковий тестовий контроль за навчальним матеріалом, що вивчається протягом семестру.

Виконання індивідуального завдання.

Підсумковий семестровий контроль – екзамен.

Поточний контроль

Практичні заняття

Робота на практичних заняттях оцінюються максимально у 30 балів протягом вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання роботи студента на одному занятті:

«відмінно» – знання теоретичного матеріалу, володіння спеціальними термінами та поняттями, послідовний виклад матеріалу з висновками (3 бали);

«добре» – часткове володіння теоретичним матеріалом, часткове володіння термінологією з теми (2 бали);

«задовільно» – стислі знання теоретичного матеріалу, плутається в основних поняттях (1 бал).

Самостійна робота

Знання навчального матеріалу, що виноситься на самостійне опрацювання, перевіряється за допомогою письмових експрес-опитувань. Самостійна робота оцінюється максимально у 20 балів протягом вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання одного експрес-опитування:

«відмінно» – повне, суттєве розкриття питання, охайне виконання роботи (2 бали);

«добре» – недостатньо повне розкриття питання (1,5 бали);

«задовільно» – дуже стисле розкриття питання, неохайне виконання роботи (1 бал).

Поточний тестовий контроль з кожного розділу

Тестовий контроль проводиться за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі MOODLE двічі протягом вивчення дисципліни, оцінюється максимально у 10 балів.

Критерії оцінювання одного тестового контролю:

«відмінно» – повна, суттєва відповідь на всі 10 питань (5 балів);

«добре» – повна, суттєва відповідь на 7 питань (3 бали);

«задовільно» – повна, суттєва відповідь на 4 питання (2 бали).

Підсумковий контроль Індивідуальне завдання

Студенти виконують два індивідуальних завдання, кожне з яких максимально оцінюється в 10 балів.

Критерії оцінювання:

«відмінно» – повне, суттєве розкриття теми, охайне виконання роботи – 10 балів;

«добре» – питання розкрито неповністю, є часткові помилки, робота виконана охайно – 5 балів;

«задовільно» – питання розкрито стисло, з помилками, робота виконана неохайно – 2 бали.

Підсумковий семестровий контроль

Підсумковий семестровий контроль, який передбачає діагностику рівня засвоєння теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни, оцінюється максимально у 20 балів. Проводиться у формі екзамену. Екзаменаційний білет складається з 3 питань.

Критерії оцінювання:

«відмінно» – повна, логічна, обґрунтована відповідь на 3 питання, простежується глибоке засвоєння теоретичного матеріалу, усебічне знання навчального матеріалу з курсу, з точним вживанням термінів, з наведенням прикладів – 16-20 балів;

«добре» – повна, послідовно логічна, обґрунтована відповідь на всі 3 питання, наявність несуттєвих помилок, неточне вживання термінів – 15-12 балів;

«задовільно» – послідовна, логічна відповідь на 2 питання, наявність несуттєвих помилок, допущені невідповідності у вживанні термінології, студент потребує підказки викладача – 11- 8 балів;

«незадовільно» – наявність суттєвих помилок під час відповіді, повна відповідь на 1 питання – 7-0 балів.

Розподіл балів за видами роботи та формами контролю

№	Вид контрольного заходу/кількість контрольних заходів/кількість балів	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Робота на практичному занятті	10	3	30
2	Самостійна робота: Експрес-опитування	10	2	20
3	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу Розділу 1,2	2	5	10

5	Індивідуальне завдання	2	10	20
	Екзамен	1	20	20
Усього		25		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Баландин В. К. Прогнозирование в спорте / В.К.Баландин, Ю.М.Блудов, В. А. Плахтиенко – М. : Физкультура и спорт, 1986. – 193 с.
2. Верхошанский Ю.В. Основы специальной физической подготовки спортсменов / Ю.В. Верхошанский. – М.: Физкультура и спорт, 1988. – 331с.
3. Завьялова А.А. Теория и методика избранного вида спорта (легкая атлетика, лыжный спорт, спортивные игры): учеб. пособие / Т.А. Завьялова, А.А. Кылосов, Г.А. Павлов, А.Л. Подосенков, Ю.П. Шарков, С.Е. Шивринская; под общ.ред. С.Е. Шивринской. – Череповец: ЧГУ, 2013. – 257 с.
4. Зайцева В.Н. Теория спортивной тренировки с основами методик: учеб. пособие / В.Н. Зайцева – Запорожье: ЗГУ, 2003. – 192 с.
5. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації: Начальний посібник. – Вінниця: «Планер», 2007. – 273 с.
6. Курамшин Ю.Ф. Методы обучения двигательным действиям и развития физических качеств: Теория и технология применения: учебное пособие / Ю.Ф. Курамшин. – СПб., 1998. – 60 с.
7. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання / Т.Ю. Круцевич – Т. 1, 2. – К. : Олімпійська л-ра, 2008. – 392 с.
8. Матвеев Л.П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов / Л.П. Матвеев. – К.: Олимпийская литература, 1999. – 318с.
9. Озолин Н.Г. Современная система спортивной тренировки/ Н.Г. Озолин. – М.: Физкультура и спорт, 1970. – 478 с.
10. Озолин Н.Г. Настольная книга тренера / Н.Г. Озолин. – М.: ООО «Издательство Астрель», 2002. – 864с.
11. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В.Н. Платонов. – К.: Олимпийская литература, 1997. – 583с.
12. Платонов В.Н. Современная спортивная тренировка / В.Н. Платонов. – К.: Здоровье, 1980. – 336 с.
13. школа, 1987. – 424 с.
14. Шустин Б. Н. Моделирование и прогнозирование в системе спортивной подготовки / Б. Н. Шустин // Современная Теория спорта: учебник для студентов факультетов физической культуры /Под ред. проф. В.Н. Платонова – К.: Вища система спортивной подготовки. – М. : СААМ, 1995. – С. 226–237.
15. Горбуля В.Б., Горбуля В.О., Горбуля О.В., Бессарабов М.С. Баскетбол: організація та проведення змагань: навчально-методичний посібник для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» усіх напрямів підготовки. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – 118 с.

Додаткова:

1. Булатова М.М. Енциклопедія олімпійського спорту в запитаннях і відповідях / М.М. Булатова. – К.: Олімпійська література, 2009. – 400 с.

2. Волков В. Н. Теоретические основы и прикладные аспекты управления состоянием тренированности в спорте: [монография] / В.Н. Волков. – Челябинск: Факел, 2000. – 252 с.
3. Гуськов С.И. Профессиональный спорт / С.И. Гуськов. – К.: Олимпийская литература, 2000. – 391 с.
4. Демінський О.Д. Дидактичні основи оптимізації спортивного тренування / О.Д. Демінський.– К.: Вища школа, 2001. – 242 с.
5. Келлер В.С. Система спортивных соревнований и соревновательная деятельность спортсмена // Теория спорта / В.С. Келлер. – К.: Вища школа, 1987. – С. 66-100.
6. Олимпийская энциклопедия –М.: Сов.энциклопедия, 1980 –416 с.
7. Платонов В. Н. Олимпийский спорт: Учебник.в 2 кн. / В.Н. Платонов, С.И. Гуськов. – К.: Олимпийская литература, 2009. – Кн. 1. – 496 с.
8. Профессиональный спорт / [сост. С.И. Гуськов, В.Н. Платонов, М.М. Линец, Б.Н. Юшко]. – К.: Олимп.л-ра, 2000. – 392 с.
9. Спортивные игры и методика преподавания: учебник для пед. фак. ин-тов физ. культ./ Под ред.Ю.И. Портных. –М.: Физкультура и спорт, 1986. – 320 с.
10. Хавин Б.Н. Все об Олимпийских играх. Справочник / Б.Н. Хавин.–М.: Физкультура и спорт, 1979. –607 с.
11. Шамардіна Г.М. Основи теорії та методики фізичного виховання / Г.М. Шамардіна. – 2-ге вид., перероб. та доп., – Дніпропетровськ: Пороги, 2007. – 425 с.
12. Правила змагань (волейбол, футбол, гандбол) – офіційні правила.
13. Официальные волейбольные правила 2017-2020. Утверждены конгрессом ФИВБ 2016. – 85 с.

Інформаційні ресурси

1. Платонов В., Сахновский К., Озимек М. Теория и методика подготовки спортсмена: современная стратегия многолетней спортивной подготовки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/nos/texts/2003_1/pdf/art_3.pdf
2. Верхошанский Ю.В. Теория и методология спортивной подготовки: блоковая система тренировки спортсменов высокого класса [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.sportedu.ru/Press/tpfk/2005N4/p2-14.htm>
3. Платонов В.Н. О «Концепции периодизации спортивной тренировки» и развитии общей теории подготовки спортсменов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lib.sportedu.ru/Press/ТРФК/1998n8/p23-26,39-46.htm>
4. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://library.sibsiu.ru/DATA/VirtualExhibitions/2009_05_09/Other/21.pdf
5. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vspu.edu.ua/faculty/sport/kafgame/np/p1.pdf>
6. Завьялова А.А. Теория и методика избранного вида спорта (легкая атлетика, лыжный спорт, спортивные игры): [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.monographies.ru/files/20150318_Shivrinskaia.pdf

Погоджено Л.А. Миченко О.В.

навчальний відділ

« 03 » жовтня 2016